

Mükelleflerin Özel Tüketim Vergisinde Yapılan Değişikliklere Tepkileri¹

Cahit ŞANVER², Işıl AYAS³, Nihayet Mehtap
TOPALFAKIOĞLU⁴

ÖZET

Özel tüketim vergisi vergi gelirleri içinde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışma mükelleflerin özel tüketim vergilerinde 13 Ekim 2016 tarihli 29856 ve 3 Şubat 2017 29968 sayılı Resmi gazetede yayınlanan (II) ve (IV) sayılı liste ile getirilen değişikliklere karşı mükelleflerin tutumunu ölçmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada olasılığa dayalı olmayan kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda 345 kişiyle anket yapılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre katılımcıların özel tüketim vergisi konusunu ve yapılan değişiklikleri farkında olduğu tespit edilmiştir. İndirimlerin devam etmesinin piyasaya olumlu yansıtacağı düşünülmektedir. Özellikle lüks otomobillerde yapılan indirimleri mükellefler tarafından adil bulunmakta ve desteklenmekte iken tekne ve yattaki özel tüketim vergilerinin kaldırılmasının adaletsiz olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler ; Özel Tüketim Vergisi, Vergi İndirimi, Mükelleflerin Tutumu

Reactions of Taxpayers to Changes in Special Consumption Tax

ABSTRACT

Special consumption tax constitutes a significant part of tax income. The goal of this study is to evaluate the reactions of taxpayers to the changes in special consumption tax, brought by number (II) list published on 13th October 2016 dated and 29856 numbered and 3rd February 2017 dated and 29968 numbered Official Gazzett . Method of the study is convenience sampling, which is a non-probability sampling method. 345 people have been interviewed for the study. Study results indicate that participants are aware of the issue of special consumption tax and relevant changes. There is a clear belief that continuing reductions will have positive impacts on the market. Taxpayers particularly support reductions in luxury cars, thinking it is fair while they believe that removal of the tax in yachts and boats is unfair.

Keywords; Special Consumption Tax, Tax Discount, Attitudes of taxpayers

¹ Bu çalışma Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın İktisat Fakültesi tarafından 27-29 Temmuz 2017 tarihinde Aydın'da düzenlenen EUREFE 2017 kongresinde sözlü olarak sunulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü, Maliye Hukuk ABD

³ Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü, Maliye Teorisi ABD

⁴ Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mali Hukuk ABD

1.Giriş

Özel Tüketim Vergisi, 2002 yılında ülkemizde uygulanmaya başlayan dolaylı bir harcama vergisidir. Ülkemizde çeşitli dönemlerde çeşitli ürünlerde özel tüketim vergisi (ÖTV) indirim ve zamları olmuş gerektiğinde üretim kısılmaya, gerektiğinde ekonomik hayatı canlandırmak adına düzenlemelere gidilmiştir. Özel Tüketim vergisinin ülkemize gelmesiyle çeşitli adlar da toplanan harcama vergileri ÖTV adı altında birleştirilmiş ve ÖTV uygulanmaya başladığı günden itibaren çeşitli olumlu/olumsuz tepkiler almıştır. Bu çalışmanın amacı; 13 Ekim 2016 ve 3 Şubat 2017 tarihlerinde Özel Tüketim Vergisi'nde yapılan değişikliklere mükelleflerinin tepkisinin ölçülmesidir. Bu doğrultuda Marmara Bölgesindeki İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu illerinde yapılan çalışmada ÖTV oranlarında meydana gelen artış ve azalışların mükelleflerin davranışlarını etkileyip etkilemediği değerlendirilecektir. Çalışmanın hipotezleri ise şu şekilde gösterilebilir;

- ✓ H₁: Özel Tüketim Vergisinde yapılan indirim oranları piyasayı canlandırmıştır.
- ✓ H₂: Özellikle beyaz eşya ve mobilya da yapılan indirimler mükelleflerin satın alma isteğini arttırmıştır.
- ✓ H₃: Otomobilde yapılan Özel Tüketim Vergisi zamları mükelleflerin satın alma isteğini azaltmıştır.

Çalışma 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ÖTV'nin kavramsal çerçevesi verilecek ve geçmiş yıllarda yapılan ÖTV ile ilgili çalışmalar ve indirimlerden bahsedilecektir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise 13 Ekim 2016 tarihli 29856 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Tebliğinin Getirdiği Yenilikler ve İndirim Oranları hakkında bilgi verilecektir. Çalışmanın üçüncü bölümünde de ise çalışmadan elde edilen bulgular değerlendirilecektir.

2. Özel Tüketim Vergisi ve Kavramsal Çerçeve

Özel tüketim vergileri, uluslararası alanda ilk kez 1970'li yıllar da Avrupa Topluluğu'na üye olan ülkelerde belirli kurallara bağlı olarak çıkarılmıştır. Özel tüketim vergilerinin konusu ülkeden ülkeye değişmekle (gelişmiş ülkelerde otomobil, radyo, televizyon, benzin, alkollü içkiler, kahve vb., az gelişmiş ekonomilerde şeker, tuz, tütün, sigara, çay vb.) birlikte genel olarak iki grup tüketim maddesinden alınmaktadır. Alışkanlık verici maddeler ve sürümü çok yüksek olan maddeler (motorin, benzin, madeni yağlar, çimento gibi) (Üzeltürk, 2002).

Özel tüketim vergisinin birçok amacı bulunmakla birlikte temel amacı sağlığa ve çevreye zararlı bazı malların tüketimini kısımdır. Teorik olarak bir mal ya da hizmetin tüketimini kısmanın iki yolu vardır. Bunlardan ilki yasalar yoluyla satışını/kullanımını yasaklamak; tüketimi kısmanın ikinci yolu ise piyasa sürecine vergi sistemini kullanarak müdahale etmektir (Çelikkaya, 2015: 50).

Özel Tüketim Vergisi Kanunu 06/06/2002 tarihinde kabul edilmiş ve 12/6/2002 tarihinde Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de yıllardır uygulanan ÖTV mahiyetindeki vergiler Avrupa Birliği mevzuatına uyum sürecinde bir araya getirilerek ÖTV Kanunu adı altında birleştirilmiş ve 01.08.2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Çapar, 2004: 133).

Özel Tüketim Vergisinin konusu Özel Tüketim Vergisi Kanununun 1.maddesinde sayılmıştır.

Buna göre;

1. Bu Kanuna ekli;

- a) (I) sayılı listedeki ham petrol, petrol ürünleri, doğalgaz ve madeni yağlar, gibi malların ithalatçıları veya rafineriler dâhil imal edenler tarafından teslimi,
- b) (II) sayılı listedeki motorlu kara, deniz ve hava taşıtlarının kayıt ve tescile tâbi olanların ilk iktisabı,
- c) (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tâbi olmayanlar ile III sayılı listedeki tütün mamulleri, alkollü, kolalı içecekler ve (IV) sayılı listelerdeki lüks mallar ve elektronik malların ithalatı veya imal ya da inşa edenler tarafından teslimi,
- d) (I), (III) ve (IV) sayılı listelerdeki mallar ile (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tâbi olmayanların özel tüketim vergisi uygulanmadan önce müzayede yoluyla satışı, Bir defaya mahsus olmak üzere özel tüketim vergisine tâbidir şeklinde ifade edilmektedir. (Öner, 2016: 253)

Özel Tüketim Vergisi, ekonomik sürecin üretim veya dağıtım aşamalarında veya bunlardan sadece birinde, bütün mal ve hizmetlerin aksine bazı mal ve hizmetlerden alınan dolaylı ve dar çerçeveli, “kısmi bir harcama” vergisidir (Susam 2004:7; Aslan 2005:84).Gelişmiş ülkelerde tütün, sigara ve alkollü içkilerden alınan Özel Tüketim Vergisi, az gelişmiş ülkelerde gelir adaletini sağlamak için genellikle gelir seviyesi yüksek bireylerin tercih ettiği lüks mallardan alınır. ÖTV talep elastikiyeti düşük olan mallar için de uygulanmaktadır. Bu durum ise dar gelirli bireylerin daha çok tükettiği talep elastikiyeti düşük mallar üzerindeki gelir dağılımını ve vergilemede adalet prensibini olumsuz etkilemektedir (Çapar, 2004: 52).

Özel tüketim vergilerine ülke mevzuatlarında yer verilmesinin diğer bir nedeni de günümüzde hızla yaşanan ekonomik ve siyasal bütünleşmelerdir. Bu bütünleşmeler, bir yandan devletlerin güçlü ekonomilere sahip olmalarını diğer yandan da ulusal ekonomilerin bütünleşmenin amaçları doğrultusunda uyumlaştırılmasını zorunlu kılmaktadır (Taylar, 2010: 235-466).

Ülkemizde ekonomik hayatı canlandırmak ve ülkede oluşması muhtemel ekonomik krizleri önlemek amacıyla çeşitli dönemlerde vergi afları indirimlerine gidilmiştir. 2008 yılında yaşanan küresel mali krizin etkilerinin minimize edilebilmesi için iç piyasanın canlandırılması ve stokların eritilmesi amacıyla bilgisayarda, mobilyada, beyaz eşyada ve bazı kara taşıtlarında vergi indirimlerine gidilmiştir.16 Mart 2009 tarihinde 3 aylık olarak uygulanmaya başlayan kısa vadeli bu çözüm 2009 Eylül ayına kadar uzatılmış ve ekonomik canlanma sağlanmaya çalışılmıştır (Bülbül ve Orkunoğlu, 2009: 97)

Çapar (2004), tarafından yapılan çalışmada teorik değerlendirme yapılmış olup, ÖTV süreci incelenmiş ve bilgi verilmiştir. Türkiye’de KDV’nin kabulü ile dolaylı vergi sisteminde yapılan düzenlemeler ÖTV’nin yürürlüğe girmesiyle sadeleştirilmiştir.

İliaz (2006), tarafından yapılan tez çalışmasında AB ve Türkiye’deki ÖTV incelenmiş ve karşılaştırmalar yapılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre; gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde, gelir sağlamak amacıyla, talep esnekliği düşük zorunlu tüketim mallarının da ÖTV kapsamına dâhil edildiği görülmüştür.

İlhan (2007), tarafından yapılan çalışmada AB’de Özel Tüketim Vergisi uygulamaları ve Türk Vergi sisteminin buna uyumu değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre AB üyesi ülkelerin uygulamaları genel olarak benzerdir. Ancak detaylı incelendiğinde bazı farklı uygulamalar görülmüştür. Türkiye’de uygulanan özel tüketim vergisinin ise bazı değişiklikler sonucu AB ile uyumlu hale geldiği görülmüştür.

Gergerlioğlu ve Sümer (2015) tarafından yapılan çalışmada alkollü içeceklerin sosyal maliyeti azaltıcı etkisi bireysel tutumlar desteği açısından incelenmiştir. İstanbul ilinde yapılan çalışmanın sonuçlarına göre evliler, geliri 1000TL ve altı olanlar, ilkokul mezunları diğer gruplara göre alkollü içecek vergilerinin sosyal maliyeti azalttığı görüşüne daha fazla desteklediği görülmüştür.

Gergerlioğlu (2017) tarafından çalışmada vergilerin otomobil kullanıcılarının davranışları ve tutumları üzerinde nasıl bir etki ortaya koyduğu analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre yakıt vergilerinin cinsiyet, yaş eğitim, gelir, meslek değişkenlerinden etkilendiğini belirtilmiştir. Buna göre kadınlar, 25 ile 39 yaş arasında olanlar, geliri 773-1000 TL altında olanlar yakıt vergilerinden daha fazla etkilenmiştir.

Literatürde özel tüketim vergileri ile ilgili yapılan çalışmalarda genel olarak teorik çalışmalara rastlanmakla birlikte son yıllarda insan davranışlarının tespitine yönelik çalışmalarda olduğu görülmektedir. Ancak özel tüketim vergilerindeki değişikliğe yönelik bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmanın dolaylı bir vergi olan özel tüketim vergisinde yapılan değişikliklerin mükelleflerin satın alma davranışına nasıl bir etkisinin olduğunu belirleme açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. 13 Ekim 2016 Tarihli 29856 ve 3 Şubat 2017 29968 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Özel Tüketim Vergisi (II) ve (IV) Sayılı Liste Uygulama Tebliğinin Getirdiği Yenilikler ve İndirim Oranları

Özel tüketim vergisi ile ilgili değişiklikler 13 Ekim 2016 ve 3 Şubat 2017 tarihlerinde yürürlüğe girmiştir. Resmi gazetede yayınlanan değişiklikler aşağıda listelenmiştir (Resmi Gazete, 13 Ekim 2016,Sayı 29856; Resmi Gazete, 3 Şubat 2017, Sayı 29968).

- 13 Ekim 2016 tarihli 29856 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Karara ekli (IV) sayılı listede yer alan klima, buzdolabı, derin dondurucu, diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar, ısı pompaları, gazla çalışan su ısıtıcıları, termosifonlar, çamaşır ve çamaşır kurutma makineleri, bulaşık makineleri, elektrik süpürgesi, gıda ve meyve presleri ile elektrikli küçük ev aletlerine uygulanan ÖTV sifıra çekilmiştir.⁵ Bu oranlar 30/04/2017 tarihine kadar uygulanacaktır. 3 Şubat 2017 tarihli 29968 Sayılı Resmi Gazete de bu tarih 30/09/2017 tarihine kadar uzatılmıştır.
- Yatlar, kotralar, tekneler ve gezinti gemilerinde ÖTV oranı % 0' a çekilmiştir.
- Hayatını Kaybetmiş Harp veya Vazife Malullerinin Yakınlarının Taşıt Alımında kayıt ve tescile tabi mallardan; hayatını kaybetmiş olanların eş veya çocuklarından birisi, eş ve çocuğu yoksa ana veya babasından birisi tarafından bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı ÖTV'den istisnadır. Ancak satın alınan taşıtın istisnadan yararlanan tarafından ilk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmeden istisnadan yararlanamayan kişi ve kurumlara satışı veya devrinde ÖTV aranır.
- Araçlarda; 1.6 litre ve altı hacimli motorlara yönelik kategori ikiye bölünmüştür. 55 bin altı ve 55 bin üstü olarak ÖTV oranları değişmiştir. Vergisiz çıplak fiyatı yani matrahı 55 bin TL ve altındakiler için ÖTV yüzde 45'te kalırken, 55 bin TL üstündekiler için ÖTV oranı yüzde 74'e çıkarılmış. Yani yüzde 18 KDV eklendiğinde yüzde 20'lik bir zam meydana gelmiştir. 1.6 litre ile 2 litre arasındaki kategoride de iki fiyat

⁵ Detaylı bilgi için bakınız <http://www.verginet.net/dtt/11/Vergi-Sirkuleri-2017-28.aspx>

belirlenmiştir. 160 bin TL ve altının ÖTV'si yüzde 90'da kalırken, 160 bin TL'nin üstü yüzde 120'ye çıkmıştır.⁶

Yapılan düzenlemelerde en büyük tepkiyi otomobil de ki Özel Tüketim Vergisi oranlarının artması almıştır. Bu konuda dönemin Maliye Bakanı Naci AĞBAL; Türkiye'de çevreye duyarlı otomotiv sektörüne teşvik etmek amacıyla salınım olan emisyonu dayalı bir vergilendirme sistemine geçmeyi hedeflediklerini, Özel Tüketim Vergisinde yapılan düzenlemeye kadar sadece motor silindir hacmine bağlı olarak vergi alındığını; aracın 1600 cc motor hacmine sahipse; araçların diğer özelliklerine bakılmaksızın aynı fiyat üzerinden vergileme yapıldığını; bunun vergi adaleti açısından olumsuz olduğunu ifade etmiştir (Özpeynirci, 2016).

Tablo 1'de silindir hacmine göre ÖTV Oranları verilmiştir.

Tablo 1: Silindir Hacmine Göre ÖTV Oranları

Vergi Ne Kadar?	
Vergisiz Satış Fiyatı	ÖTV Oranı
Silindir Hacmi 1600 cc'yi geçmeyenler	
40.000 TL'yi aşmayanlar	%45
40.001-70.000 TL arası	%50
70.000 'nin üstü	%60
Silindir Hacmi 1600-2000 cc arasındakiler	
100.000 TL'yi aşmayanlar	% 100
100.000 TL'nin üstü	% 110
Silindir Hacmi 2000 cc'yi geçenler	
Tüm Fiyatlar	% 160

Kaynak: (www.sabah.com.tr, 2017)

4.Araştırma Metodolojisi ve Bulguları

Özel tüketim Vergisinde yapılan değişikliklere mükellefin tepkisi anket yöntemiyle ölçülmüştür. Anket sonuçları SPSS yöntemi frekans analizine tabi tutulmuştur.

Çalışmanın hipotezleri ise şu şekilde gösterilebilir;

- ✓ H₁: Özel Tüketim Vergisinde yapılan indirim oranları piyasayı canlandırmıştır.
- ✓ H₂: Özellikle beyaz eşya ve mobilya da yapılan indirimler mükellefin satın alma isteğini arttırmıştır.
- ✓ H₃: Otomobilde yapılan Özel Tüketim Vergisi zamları mükellefin satın alma isteğini azaltmıştır.

⁶Detaylı bilgi için bakınız <http://www.aksam.com.tr/ekonomi/otv-2017-oranlari-ve-otv-zammi-son-dakika-aciklamasi-yapildi/haber-567566>

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın ana kütesini Marmara Bölgesi mükellefleri oluşturmaktadır. Olasılığa dayalı olmayan kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak 345 kişiye uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir.

4.2. Araştırmanın Bulguları

Özel Tüketim Vergisi'nde yapılan değişikliklere mükellefin tepkisi ölçmek amacıyla yapılan anket çalışmasına katılanların demografik özellikleri ve araştırmanın bulguları aşağıda verilmiştir.

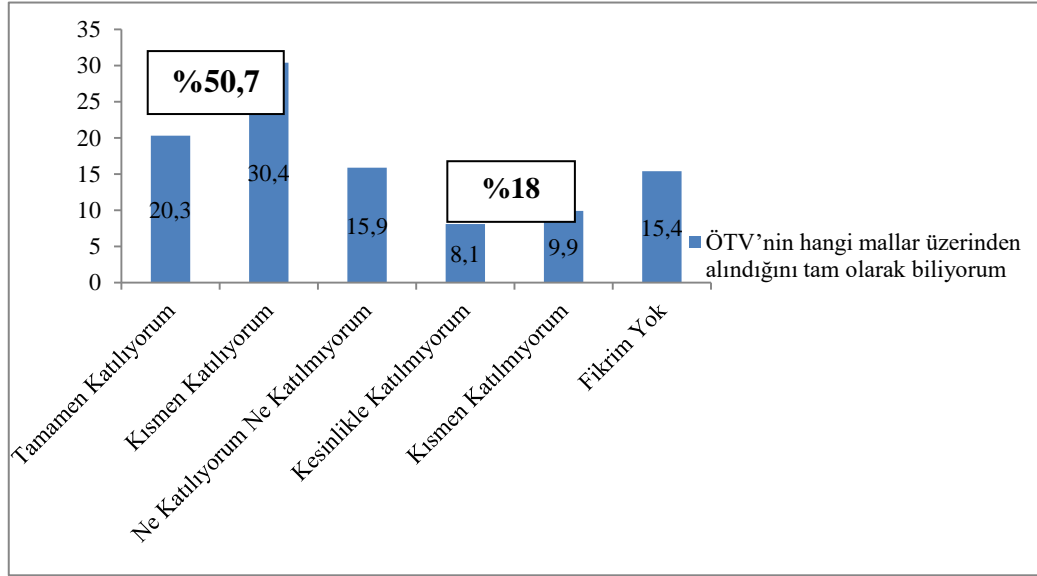
Araştırmaya katılan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özellikleri

		Frekans	Yüzde			Frekans	Yüzde		
MESLEK	SMK	25	7,2	GELİR DURUMU	0-1.000 TL	69	20,0		
	Memur	68	19,7		1.001-2.000 TL	84	24,3		
	Ev hanımı	30	8,7		2.001-3.000 TL	107	31,0		
	İşçi	118	34,2		3.001-4.000 TL	39	11,3		
	Esnaf/Tacı r	27	7,8		4.001-5.000 TL	34	9,9		
	Akademisyen	25	7,2		5.001-6.000 TL	1	,3		
	Çiftçi	3	9		6.001-7.000 TL	5	1,4		
	Öğrenci	34	9,9		7.001 TL ve üzeri	6	1,7		
	Emekli	14	4,1		Toplam	345	100,0		
	Toplam	345	100,0						
	EĞİTİM DURUMU	Mezun Değil	17		4,9	MEDENİ DURUM	Evli	200	58,0
		İlköğretim	61		17,7		Bekâr	145	42,0
Lise		113	32,8	Toplam	345		100,0		
Önlisans		51	14,8						
Lisans		54	15,7	CİNSİYET	Erkek	203	58,8		
Lisansüstü		49	14,2		Kadın	142	41,2		
Toplam		345	100,0		Toplam	345	100,0		
ŞEHİR	Sakarya	12	3,5	YAŞINIZ	Anket çalışmasına katılan 345 kişiyi yaş ortalaması 35,48 olarak hesaplanmıştır.				
	Bursa	44	12,8						
	İstanbul	45	13,0						
	Kocaeli	214	62,0						
	Düzce	30	8,7						
	Total	345	100,0						

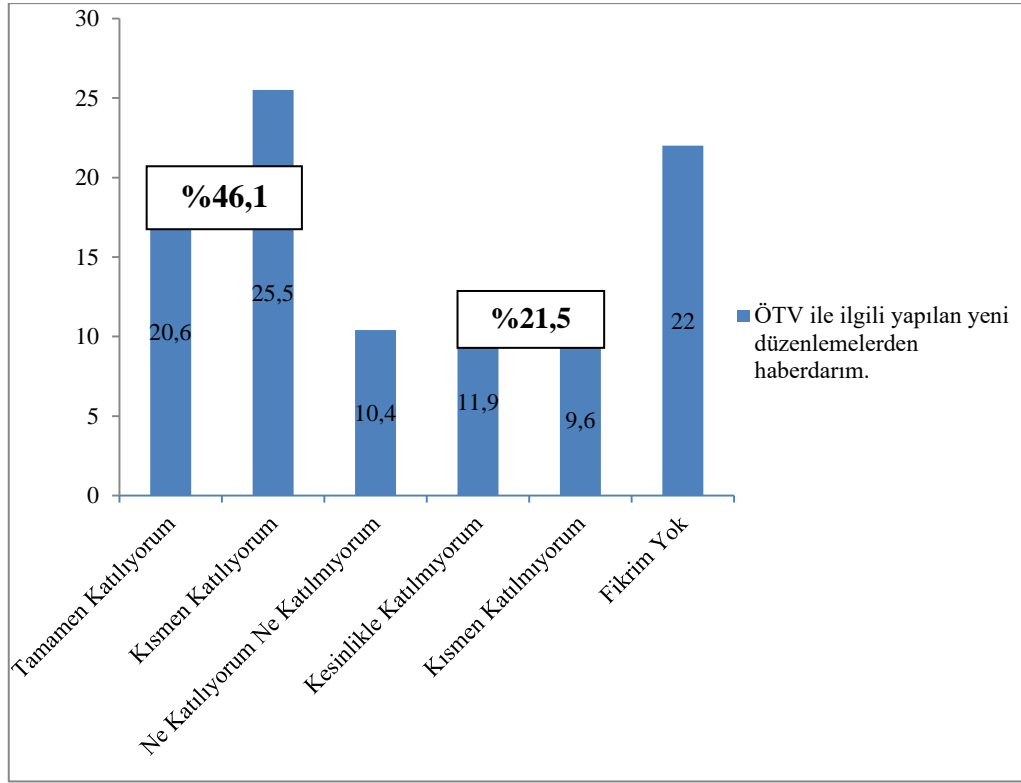
Çalışmaya katılan mükelleflerin yaş ortalaması 35,48 olarak hesaplanmıştır. Ankete katılanların %41,2'sini kadınlar oluştururken %58,8'lik kısmını erkekler oluşturmaktadır. Ayrıca ankete katılanların % 58' i evli, %42' si ise bekaardır. Mükelleflerin 32,8'lik kısmı lise mezunu, %44,7 lik (önlisans+lisans+lisansüstü) kısmı ise üniversite mezunudur. %31'lik kısım aylık 2.001-3.000 TL gelire sahiptir. 2.000 TL altında gelire sahip olanların oranı ise % 44,3'tür.

Şekil 1: ÖTV Bilinci

Mükelleflerin %50,7'si ÖTV'nin hangi mallar üzerinden alındığını tam olarak bilmektedir. % 18'lik kısmın ise ÖTV'nin hangi mallar üzerinden alındığı konusunda bilgisi yoktur. %15,4'lük kısım ÖTV'nin hangi mallar üzerinden alındığını konusunda fikri yoktur.

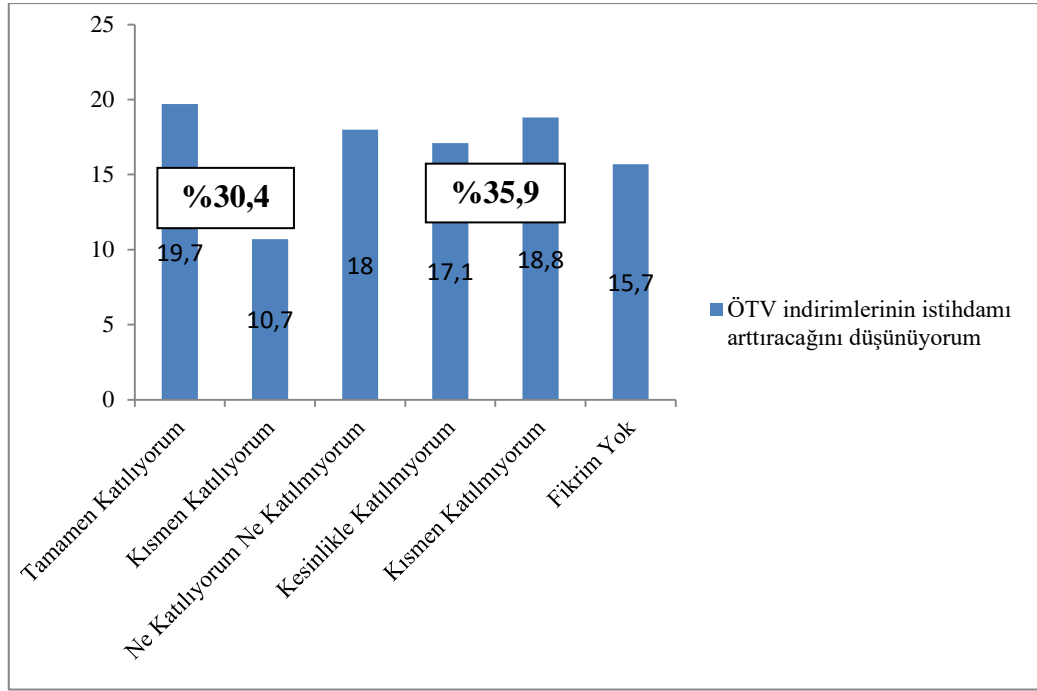
Şekil 2:ÖTV İle İlgili Yapılan Yeni Düzenlemelerden Haberdarım.

Mükelleflerin %46,1'i ÖTV ile ilgili yapılan düzenlemelerden haberdar iken %21,5 kısmının ise ÖTV ile ilgili yapılan düzenlemelerden haberdar değildir. %22'lik kısmın ise ÖTV ile ilgili yapılan düzenlemeler hakkında fikri yoktur.%10.4'lık kısmın ise yapılan bazı düzenlemelerden haberi var bazı düzenlemelerden ise haberi yoktur.

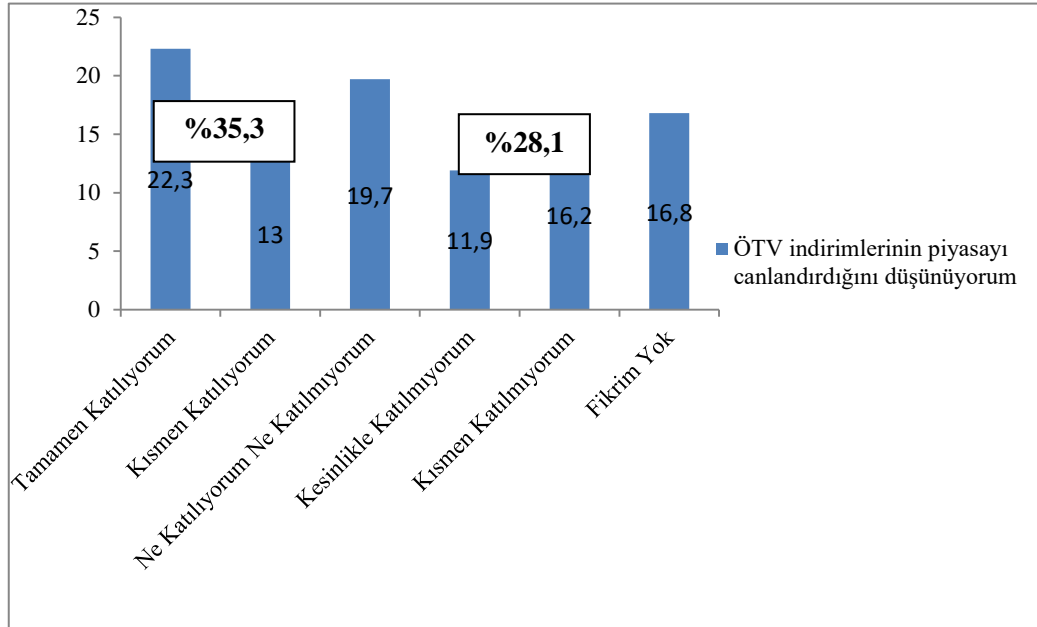

Şekil 3: ÖTV İndirimlerinin İstihdamı Arttıracığını Düşünüyorum

Mükelleflerin %30,4'ü yapılan indirimlerin istihdamı arttıracığını düşünmektedir. %35,9'luk kısmı ise ÖTV ile ilgili yapılan indirimlerin istihdamı arttırmayacağını düşünmektedir. %15,7'lik kısmın ise ÖTV'nin istihdamı artırıp artırmayacağı konusunda fikri yoktur.

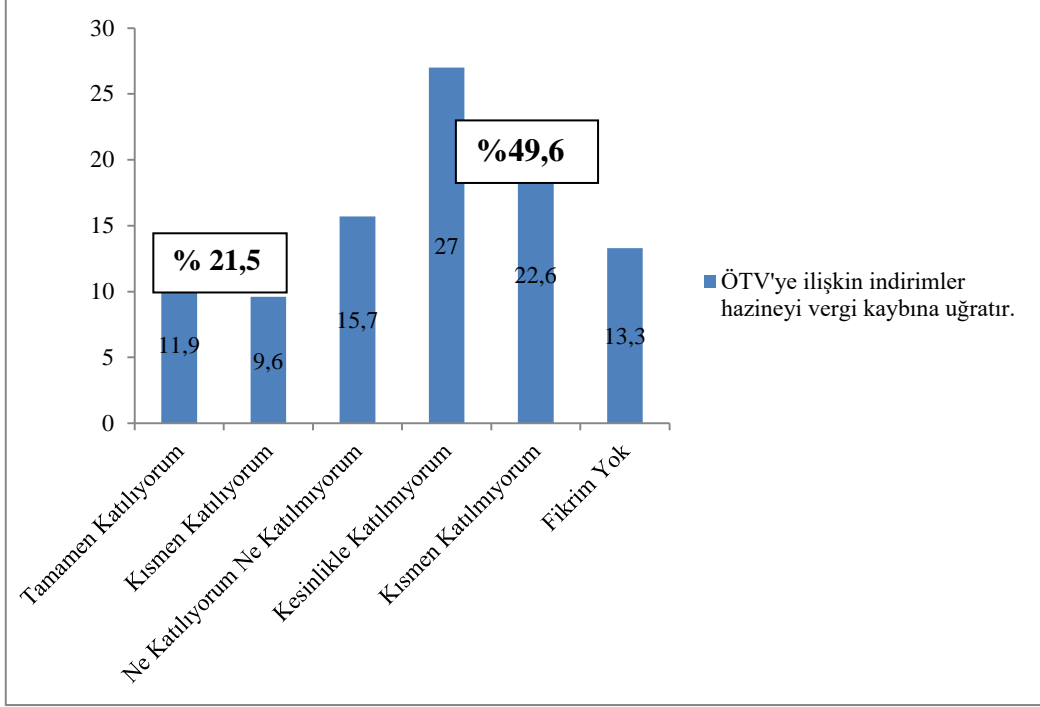
Şekil 4: ÖTV İndirimlerinin Piyasayı Canlandırdığını Düşünüyorum.

Mükelleflerin %35,3'ü yapılan indirimlerin piyasayı canlandıracağını düşünmektedir. %28,1'lik kısmı ise ÖTV ile ilgili yapılan indirimlerin piyasayı canlandırmayacağını

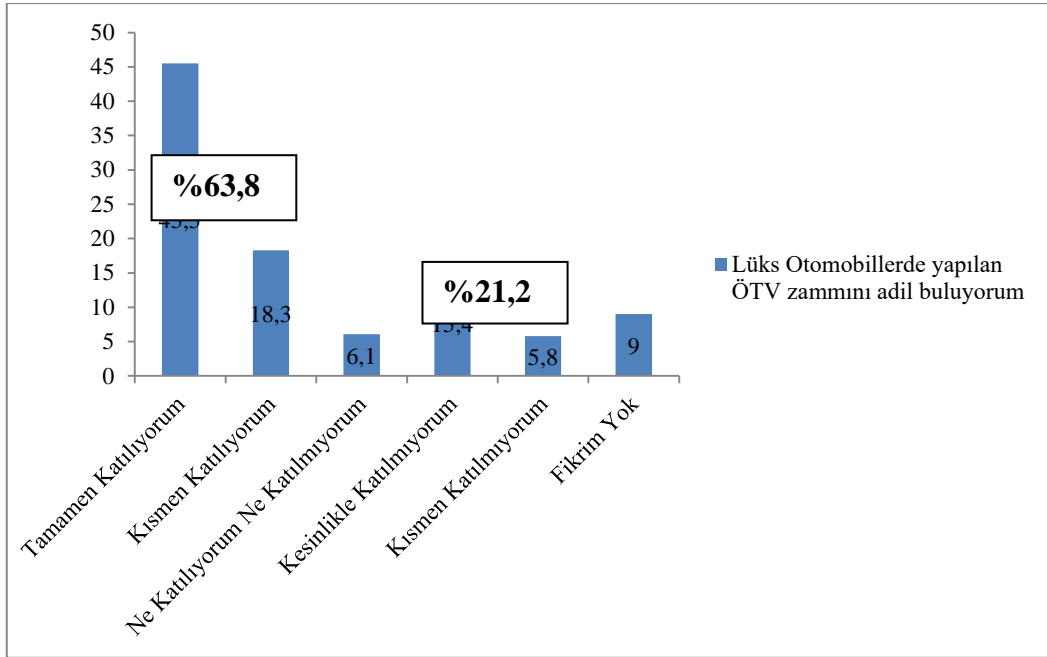
düşünmektedir. %16,8lik kısmın ise ÖTV'nin piyasayı canlandırıp canlandırmayacağını konusunda fikri yoktur. %19,7'lik kısım ise kararsızdır.

Şekil 5:ÖTV'ye İlişkin İndirimler Hazineyi Vergi Kaybına Uğratar.

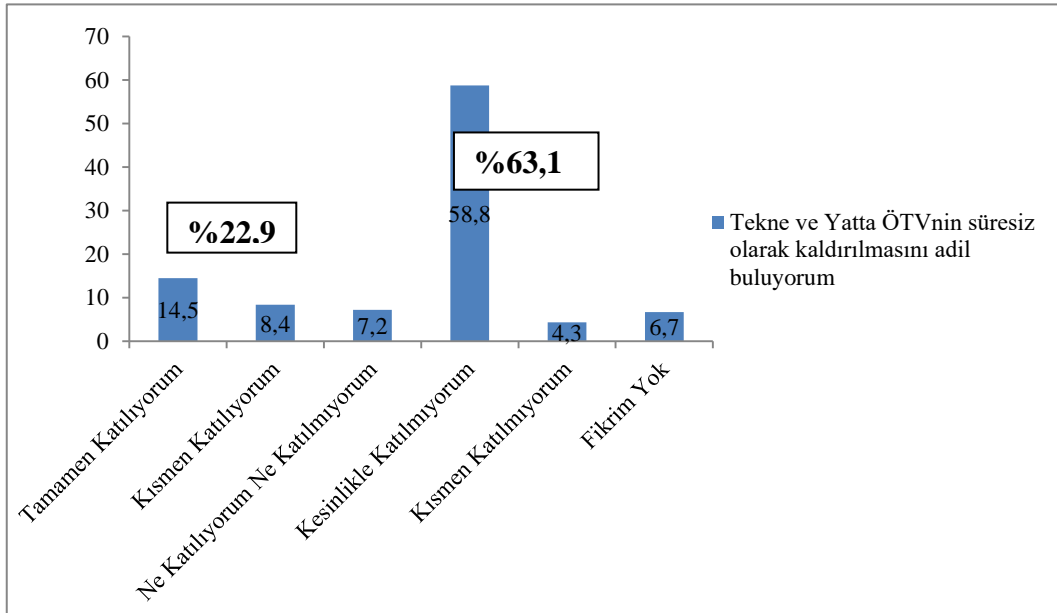
Mükelleflerin %21,5'ü yapılan indirimlerin hazineyi vergi kaybına uğratacağını düşünmektedir. %49,6'lık kısmı ise ÖTV'ye yönelik yapılan indirimlerin hazineyi vergi kaybına uğratmayacağını düşünmektedir. %13,3 lük kısmın ise yapılan indirimlerin hazineyi vergi kaybına uğratıp/uğratmayacağı konusunda fikri yoktur.

Şekil 6: Lüks Otomobillerde Yapılan ÖTV Zammını Adil Buluyorum.

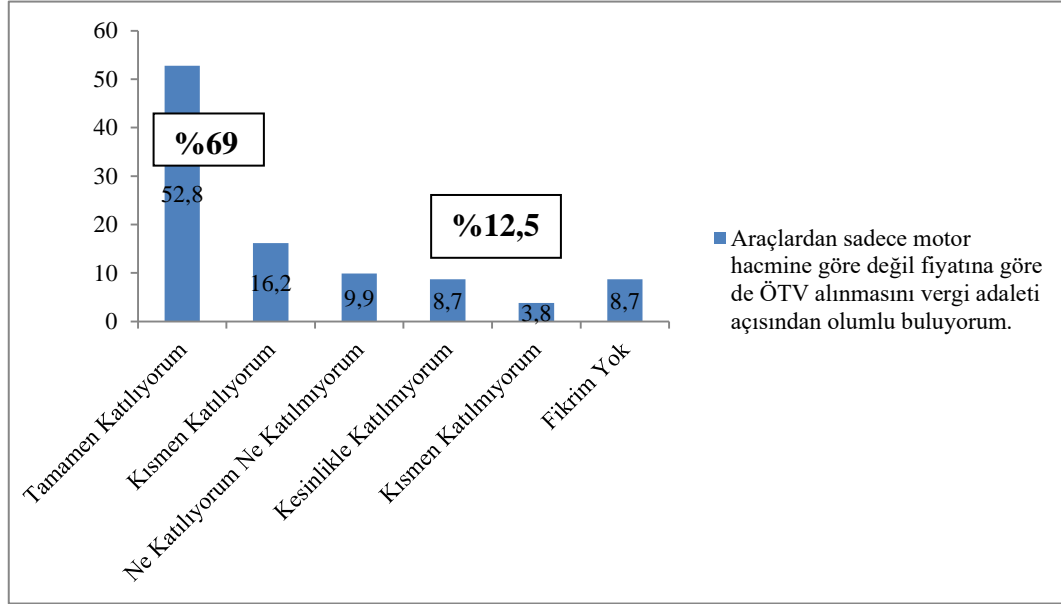
Mükelleflerin %63,8'ü Lüks Otomobillerde yapılan ÖTV zammını adil bulmaktadır. %21,2'lik kısmı ise yapılan zammın adil olmadığı düşünmektedir. %9'luk kısmın ise Lüks otomobillere yapılan zamlar hakkında fikri yoktur. %6,1'lik kısım ise lüks otomobildeki ÖTV zammının adil olup olmadığı konusunda kararsızdır.

Şekil 7: Tekne ve Yatta ÖTV'nin Süresiz Olarak Kaldırılmasını Adil Buluyorum.

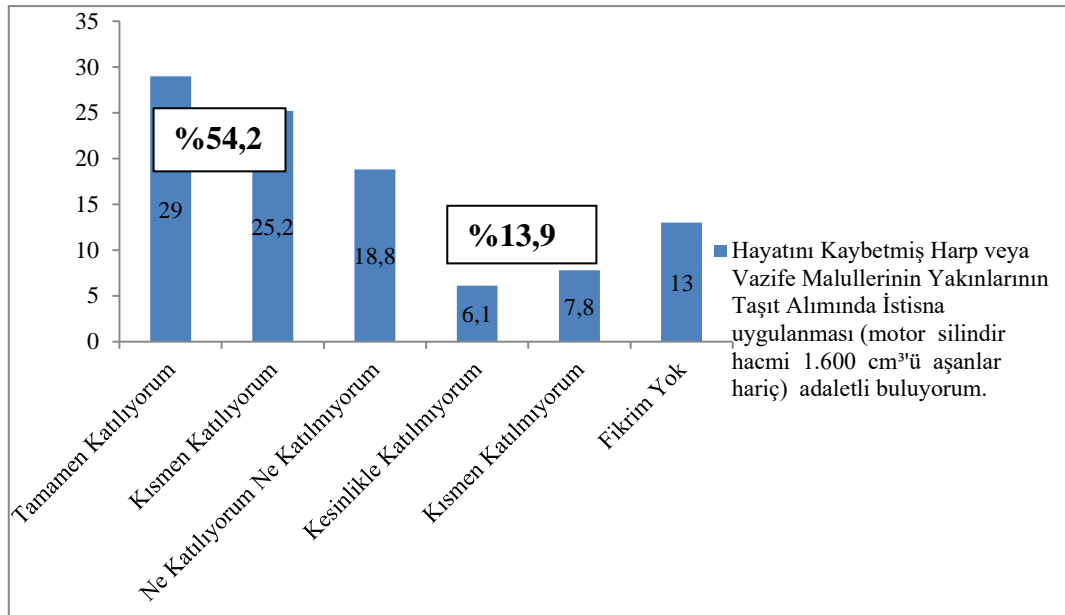
Mükelleflerin %63,8'ü Lüks Otomobillerde yapılan ÖTV zammını adil bulmaktadır. %21,2'lik kısmı ise yapılan zammın adil olmadığını düşünmektedir.

Şekil 8: Araçlardan Sadece Motor Hacmine Göre Değil Fiyatına Göre de ÖTV Alınmasını Vergi Adaleti Açısından Olumlu Buluyorum.

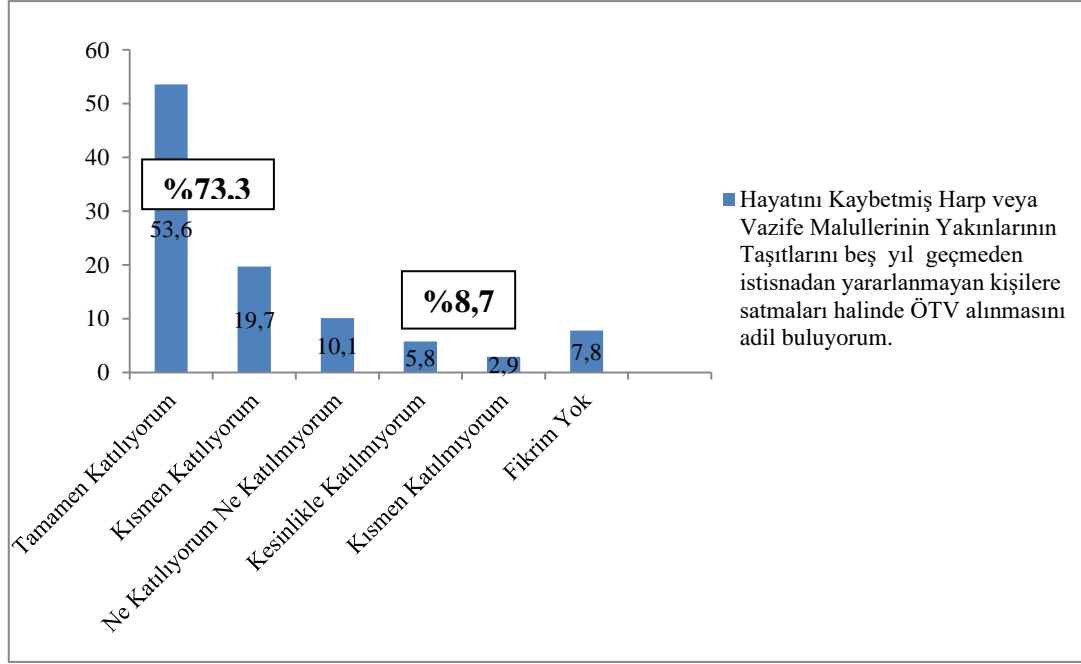
Mükelleflerin %69'u araçlardan sadece motor hacmine göre değil fiyatına göre de ÖTV alınmasını vergi adaleti açısından olumlu bulmaktadır. %12,5'lik kısmı ise vergi adaleti açısından bu durumu olumlu bulmamaktadır.

Şekil 9: Hayatını Kaybetmiş Harp Veya Vazife Malullerinin Yakınlarının Taşıtlı Alımında İstisna Uygulanması (Motor Silindir Hacmi 1.600 Cm³'ü Aşanlar Hariç) Adaletli Buluyorum.

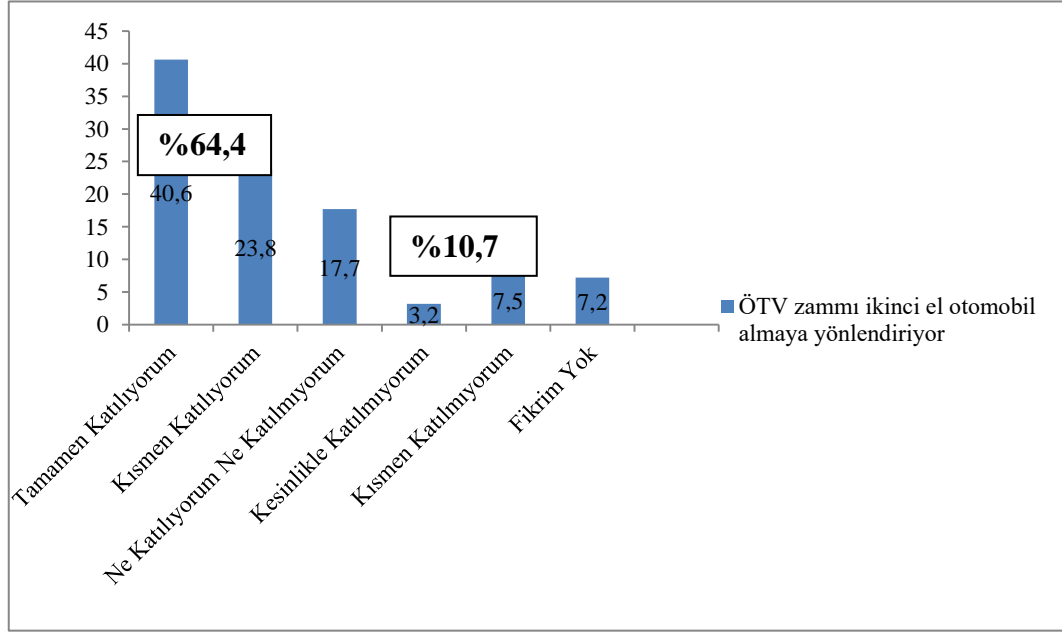
Mükelleflerin %54,2'si istisna uygulamasını olumlu bulmaktadır. %13,9'luk kısım ise bu durumu adaletli bulmamaktadır. %13'luk kısmının ise bu konuda fikri yoktur. %18,8'lik kısım ise bu durumu ne adaletli ne de adaletsiz bulmaktadır; kararsızlardır.

Şekil 10: Hayatını Kaybetmiş Harp veya Vazife Malullerinin Yakınlarının Taşıtlarını Beş Yıl Geçmeden İstisnadan Yararlanmayan Kişilere Satmaları Halinde ÖTV Alınmasını Adil Buluyorum.

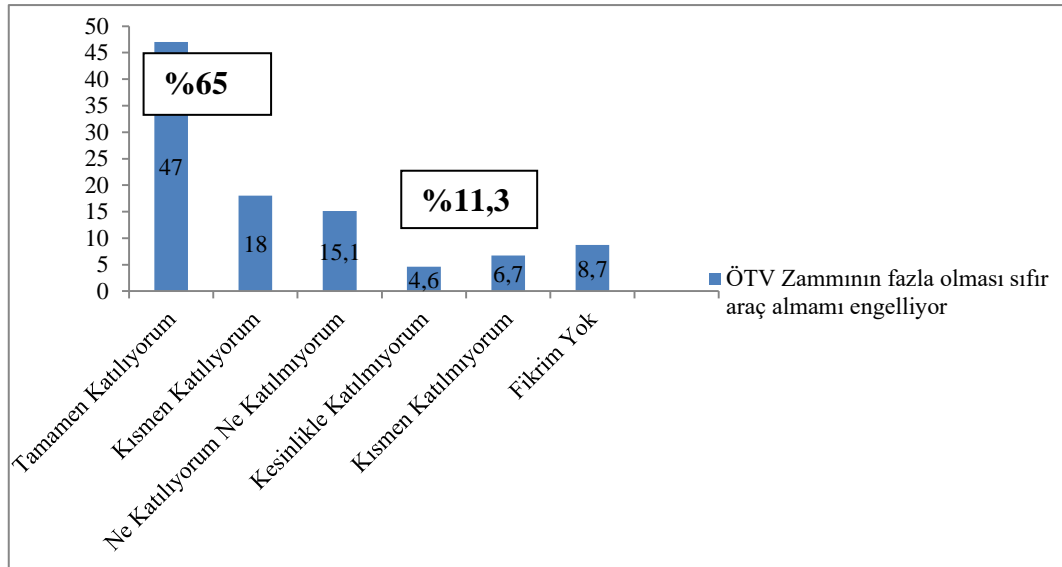
Mükelleflerin %73,3'ü beş yıl geçmeden istisnadan yararlanmayan kişilere taşıtlarını satmaları halinde ÖTV alınmasını adil bulmaktadır. %8,7'lik kısım ise bu durumu adaletli bulmamaktadır.

Şekil 11: ÖTV Zammı İkinci El Otomobil Almaya Yönlendiriyor.

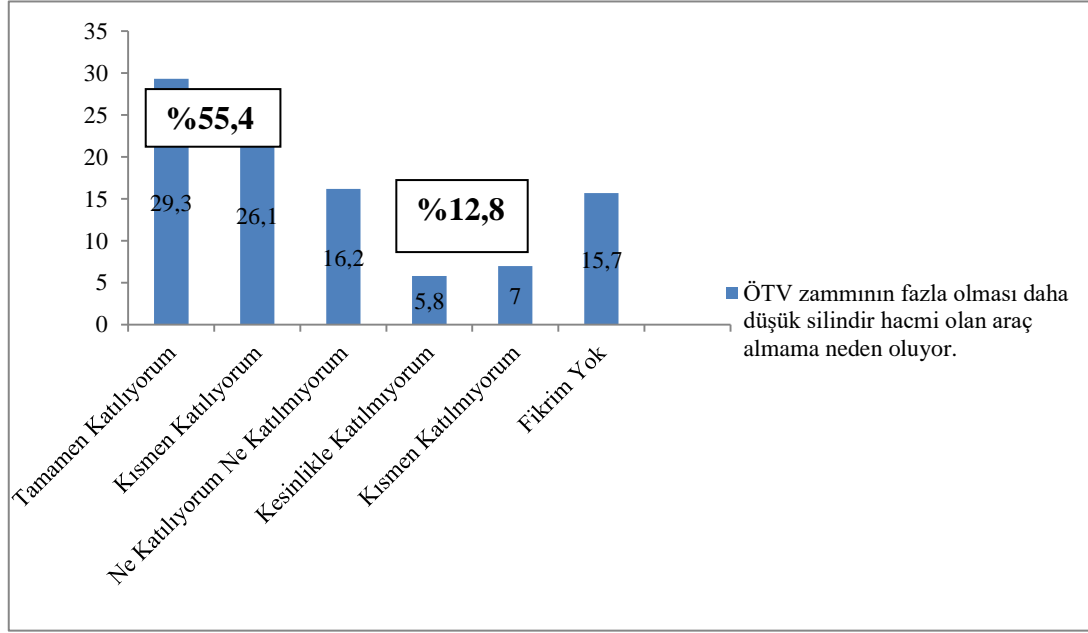
Mükelleflerin % 64,4'ü ÖTV zammının fazla olmasından dolayı mükelleflerin ikinci el otomobil almaya yönlendirdiğini düşünmektedir. % 10,7'lik kısım ise ÖTV zammının fazla olmasından dolayı mükellefin ikinci el otomobil almaya yönlendirdiğini düşünmemektedir. %17,7'lik kısım ise sıfır veya ikinci el araç alma konusunda kararsızdır.

Şekil 12: ÖTV Zammının Fazla Olması Sıfır Araç Almamı Engelliyor.

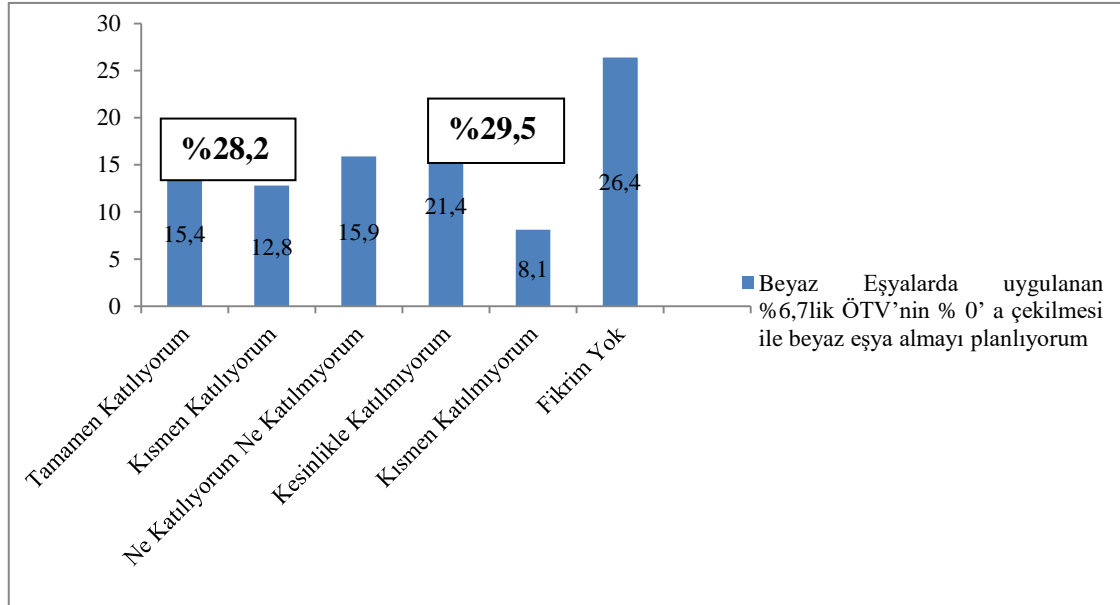
Mükelleflerin % 65'i ÖTV zammının fazla olmasının sıfır araç almanın önünde engel olduğunu düşünmektedir. % 11,3'lik kısım ise ÖTV zammının fazla olmasının sıfır araç almanın önünde engel olarak görmemektedir.

Şekil 13: ÖTV Zammının Fazla Olması Daha Düşük Silindir Hacmi Olan Araç Almama Neden Oluyor.

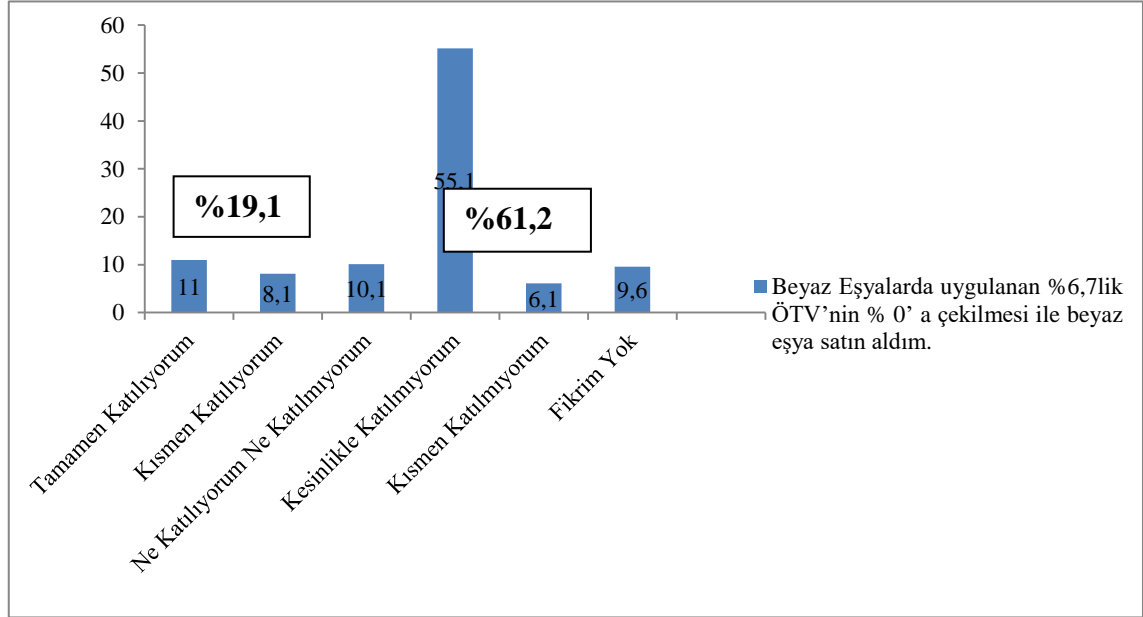

Mükelleflerin % 55,4'ü ÖTV zammının fazla olmasının daha düşük silindir hacmi olan araç alımına neden olduğunu düşünmektedir. % 12,8'lik kısım ise ÖTV zammının fazla olmasının daha düşük silindir hacmi olan araç almaya neden olmadığını ifade etmektedir.

Şekil 14: Beyaz Eşyalarda Uygulanan %6,7'lik ÖTV'nin % 0'a Çekilmesi İle Beyaz Eşya Almayı Planlıyorum.

Şekil 15: Beyaz Eşyalarda Uygulanan %6,7'lik ÖTV'nin % 0'a Çekilmesi İle Beyaz Eşya Satın Aldım.

Mükelleflerin %28,2'si beyaz eşya almayı planlarken sadece % 19,1'i beyaz eşya almıştır. % 61,2'lik kısım ise beyaz eşya almamıştır. %9,6'lık kısmın ise bu konuda fikri yoktur. %10,1'lik kısmın ise beyaz eşya satın alıp/almadığı bilinmemektedir.

Genel olarak bakıldığında;

-Anket çalışmasında en yüksek desteği alan (en yüksek kabul gören) değişiklik % 73,3 oranla hayatını kaybetmiş harp veya vazife malullerinin yakınlarının taşıtlarını beş yıl geçmeden istisnadan yararlanmayan kişilere satmaları halinde ÖTV alınması ile ilgili değişikliktir. Destek oranının yüksekliği mükelleflerin uygulamadan memnun olduğunun bir göstergesidir.

- Mükelleflerden en fazla tepki alan değişiklik ise Tekne ve Yatta ÖTV'nin süresiz olarak kaldırılmasıdır. Katılımcıların % 63,1'lik kısmı adil bulmamakta ve bunu desteklememektedir.

5. Sonuç

Mükelleflere yönelik yapılan anket çalışmasında; ÖTV vergisini otomobillerde çok bulan mükellefler beyaz eşya ve mobilyadaki ÖTV indirimlerinden memnundur. Katılımcılara göre ÖTV indiriminin istihdamı arttırmayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte lüks otomobillerde yapılan ÖTV zammını adil bulunmaktadır. Mükelleflerde ÖTV zammının yüksek olmasının ikinci el ve daha düşük silindir hacmi olan araç alımına yönlendirdiği görüşü hâkimdir. Hayatını kaybetmiş harp veya vazife malullerinin yakınlarının taşıt alımlarında uygulanan ÖTV indirimi mükellefler tarafından oldukça destek görmüştür. Ancak Tekne ve yattaki ÖTV'nin kaldırılması adil bulunmamaktadır.

,KAYNAKÇA

- ASLAN, M. (2005). *Dolaylı Vergiler ve Türkiye'nin AB'ye Giriş Sürecinde Dolaylı Vergileri Uyumlaştırma Çalışmaları*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, Denizli 2005
- ÇAPAR, M. (2004). Özel Tüketim Vergisi ve Türkiye Uygulaması ,*Sayıştay Dergisi*, Sayı:52,
- ÇELİKKAYA, A. (2015). Bazı Ürünlerden (Alkollü İçecekler-Madeni Yağlar Ve Tütün Mamulleri) Alınan Özel Tüketim Vergisinin Ülke Bazında Karşılaştırmalı Analizi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*; Sayı: 29, S:49-64
- DEMİR, M. (2010). Özel Tüketim Vergisinde Teminat Uygulaması ile İlgili Sorunlar, http://www.vergidegundem.com/tr_TR/publicationPaper?categoryName=Vergide&publicationNumber=9&publicationYear=2010&publicationId=666661605 (Erişim:16.11.2017)
- İLİAZ, N. (2006). *Avrupa Birliğinde Özel Tüketim Vergisi Uyumlaştırılması ve Türkiye*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrupa Toplulukları (Ekonomi-Maliye) Anabilim dalı”, 2006
- İLHAN, G. (2007). Avrupa Birliği Özel Tüketim Vergisi uyumlaştırması ve Türk Vergi Sisteminin Uyumu, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, ISSN: 1303-5134, Cilt: 4 Sayı: 2 Yıl: 2007
- GERGERLİOĞLU, U. ve SÜMER, K.K. (2015). Alkollü İçecek Vergilerinin Sosyal Maliyetleri Azaltıcı Etkilerinin Bireysel Tutumlar Yönünden Analizi (İstanbul İli Örneği), (2015), *Sosyoekonomi*, Vol 23(24), 98-117.
- GERGERLİOĞLU, U. (2017). Otomobil Yakıt Tüketimi İle Alakalı Vergilere İlişkin Tutum Ve Davranışların Analizi: İstanbul Örneği, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 49, Ocak-Haziran 2017 ss. 59-86
- Otomobil Fiyatları Ucuzluyor. ÖTV İndirimi Yolda, <http://www.sabah.com.tr/ekonomi/2017/02/08/otomobil-fiyatlari-ucuzluyor-otv-indirimi-yolda> (Erişim:16.11.2017)
- ÖNER, E. (2016), *Türk Vergi Sistemi*, Seçkin Yayıncılık, Nisan 2016, 7.Baskı, Ankara
- ÖZPEYNİRCİ, E. (2016). ÖTV'de yeni oranlar havalarda uçuyor, *Hürriyet Gazetesi*, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/emre-ozpeynirci/otvde-yeni-oranlar-havalarda-ucusuyor-40270334> , (Erişim:16/11/2017)
- Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 2), T.C. Resmi Gazete, 29856, 13 Ekim 2016
- SUSAM, M. (2004). *Özel Tüketim Vergilerinin Yapısı ve Türk Özel Tüketim Vergisinin Avrupa Birliği ile Uyumlaştırılması* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mali Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 2004

- TAYLAR, Y. (2012). Vergi Teorisi Açısından Özel Tüketim Vergileri ve Türk Özel Tüketim Vergisi Uygulaması, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt: 12, Özel S.,2010, s.435-467
- TÜRKMENOĞLU, A. (2011). *Son Gelişmeler Işığında Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği ve Türkiye’de Özel Tüketim Vergileri* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, MaliyeAnabilim Dalı, 2011,Kütahya
- ÜZELTÜRK, H. (2002). Özel Tüketim Vergileri: Bitmeyen Tepki XVII. *Türkiye Maliye Sempozyumu*, TÜRMOB Yayınları 185, Mayıs 2002
- YILMAZ, AKGÜL G. (2013). Türkiye’de 2008-2009 Krizinde Uygulanan Genişletici Vergi Politikasının Üretim Üzerindeki Etkileri, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt XXXIV, SAYII, S. 213-228
- 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (II) ve (IV) sayılı listelerde yer alan bazı mallarda uygulanan Özel Tüketim Vergisi, T.C. Resmi Gazete, 29968, 3 Şubat 2017